

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษามุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ, 2535 : 1) ด้วยเหตุนี้ ในการจัดมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร จึงมุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และด้วยเหตุที่สภาพสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศปรับตัวตามไม่ทันและเกิดปัญหาวิกฤติหลาย ๆ ด้านตามมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 133) ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนจึงจำเป็นที่จะต้องปรับให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงรอบด้านเหล่านั้นและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2536 : 57)

เนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง มีลักษณะกว้างและไม่อาจประมวลรายละเอียดสาระความรู้ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 66) ดังนั้น ในการนำหลักสูตรไปใช้จึงควรปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความหลากหลายของแต่ละพื้นที่ ดังที่ รัตนะ บัวสนธิ์ (2536 : 165) ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีปัจจัยพื้นฐานต่างกันโดยใช้หลักสูตรแกนกลางเพียงอย่างเดียวเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมยิ่ง สอดคล้องกับที่ รุ่ง แก้วแดง (2533 : 16) กล่าวว่า พื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและลักษณะประชากรแตกต่างจากพื้นที่อื่น

ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อชีวิตและชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ ในหลักการและแนวดำเนินการของหลักสูตรจึงเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม กล่าวคือ โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่นโดยพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองได้ (กรมวิชาการ, 2535 : 1-4) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองในท้องถิ่น เรียนรู้สภาพสังคม เศรษฐกิจ มีความรัก ความผูกพันและมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตอาชีพ เศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นของตนเองได้ (กรมวิชาการ, 2536 : คำนำ) หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้ โรงเรียนดำเนินการจัดทำให้สอดคล้องเฉพาะท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 67)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยความรู้ด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์ทางด้านสุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การเมือง การปกครอง พระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ความสัมพันธ์ของประเทศในระดับภูมิภาคและโลก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม เพื่อให้คนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดี (กรมวิชาการ, 2534 : 6) ดังนั้น ลักษณะของกลุ่มประสบการณ์จึงเอื้อต่อการที่ครูจะนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กล่าวคือ ในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้จัดเนื้อหาสาระที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียน โดยจัดทำเป็นหน่วยเริ่มต้นจาก ตนเอง สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวและขยายขอบเขตกว้างขึ้นตามวัยและระดับชั้น ดังนี้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มี 5 หน่วย คือ สิ่งมีชีวิต ชีวิตในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทย ข่าว เหตุการณ์และวันสำคัญ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มี 8 หน่วย โดยเพิ่มจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 อีก 3 หน่วย คือ การทำมาหากิน พลังงานและสารเคมี จักรวาลและอวกาศ และในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มี 11 หน่วย โดยเพิ่มจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 อีก 3 หน่วย คือ ประเทศเพื่อนบ้าน ประชากรศึกษา การเมืองและการปกครอง (กรมวิชาการ, 2534 : 22) จากโครงสร้างและเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีลักษณะยืดหยุ่นและถ้าต้องการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียนมากขึ้นก็ควรนำมาปรับปรุงและจัดทำรายละเอียดให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ ดังเช่นที่ จันง พรายเข้มแบ (2533 : 2) กล่าวว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ประกอบด้วยเรื่องราวทั้งที่เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม มีการนำสาระด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมารวมเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน จึงเหมาะที่จะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เช่นเดียวกับที่ สุนทรวิวัฒน์ (2531 : 31) กล่าวว่า โครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นมีลักษณะกว้าง ครูจึงควรจัดให้สอดคล้องกับผู้เรียนโดยเริ่มจาก ตนเอง แล้วขยายวงกว้างออกไปสู่สังคมและสิ่งแวดล้อม เลือกความสำคัญและความสอดคล้องของเนื้อหาให้เหมาะกับผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น

ในฐานะที่ครูเป็นผู้ใช้หลักสูตร จึงควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ขณะเดียวกัน ครูจำเป็นจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อการจัดการศึกษาที่เอื้อประโยชน์ต่อชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้ดีขึ้น (พะยอม แก้วกำเนิด, 2532 : 2) อีกทั้ง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูเป็นการสะท้อนสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความต้องการในการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่น (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2539 : 51) จึงอาจกล่าวได้ว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังที่ สัจจ อุทรานันท์ (2532 : 274) กล่าวว่า ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตร โดยตรงมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพได้ โดยครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อยู่อย่างชัดเจน หากการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่และพยายามคิดหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตร ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นจึงเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของครูในการนำหลักสูตรไปใช้

บทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูประถมศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีบทบาทน้อยมากในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เป็นเพราะครูผู้สอนมีภารกิจอย่างอื่นมากเกินไป จนไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่การปรับหลักสูตรอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับหลักสูตร ขาดเอกสารและแหล่งบริการทางวิชาการที่จะให้ความรู้แก่ครู (อุตสาห์ พาสกุล, 2531 : 89) ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิจิตร ไชยศิลป์ (2537 : 172) พบว่า โรงเรียนขาดแหล่งความรู้สำหรับให้ครูศึกษา ขาดเอกสารในการค้นคว้าและขาดวัสดุในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังพบว่า แม้ครูประถมศึกษาจะมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเข้า

ร่วมเป็นคณะกรรมการและเป็นผู้ดำเนินการ แต่ครูประถมศึกษายังมีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกด้าน สาเหตุเกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและขาดงบประมาณ (ปราณี เปี่ยมกล้า, 2537 : 169) ทั้งนี้ ทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการดำเนินการเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อที่จะนำไปสู่การนำหลักสูตรไปใช้มากกว่าจะเป็นการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อที่จะปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ครูผู้สอนประสบปัญหาด้านแหล่งความรู้และขาดทักษะในการพัฒนาหลักสูตร (วราภรณ์ บางเลี้ยง, 2535 : 158) จึงกล่าวได้ว่า สาเหตุที่ทำให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนเป็นสำคัญ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีนโยบายและแผนงานที่ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน โดยเร่งรัดพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และลักษณะพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร มีลักษณะที่เด่นชัดตามความต้องการของสังคมและท้องถิ่น สามารถพัฒนาตนเองและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2539 : 20-23) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ผ่านมายังมิได้ดำเนินการอย่างจริงจังเท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนขาดความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และขาดการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารในระดับต่าง ๆ (คำริ บุญชู (สัมภาษณ์), 20 พฤษภาคม 2539) หากสภาพการณ์ยังเป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของจังหวัดโดยส่วนรวม

ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมและท้องถิ่นด้วยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้น เพราะสภาพภูมิประเทศและวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดมีความแตกต่างกัน ทั้งแตกต่างจากส่วนกลางและแตกต่างกันภายในจังหวัดเอง และเพื่อรองรับการพัฒนาต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของจังหวัดจะพบว่า มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจำนวนมาก รวมทั้งผลจากการเปลี่ยนนาข้าวเป็นนาุ้งซึ่งขาดระบบควบคุมที่ดี และปัญหาการจราจรที่มีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้น ก่อให้เกิดมลภาวะ อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อระบบนิเวศวิทยาและคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาภัยธรรมชาติและปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาที่ชาวนครศรีธรรมราชทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควร

หาทางแก้ไขอย่างจริงจัง ฉะนั้น ในการจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและคำนึงถึงความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคมของตนเองและสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 12) โดยเฉพาะในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตซึ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์มากที่สุด อีกทั้งเนื้อหา มีลักษณะยืดหยุ่น เอื้อต่อการนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (ปราณี เปี่ยมกล้า, 2537 : 5)

จากสภาพและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดนครศรีธรรมราชดังกล่าวมาแล้วนั้น การจัดการศึกษาโดยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แต่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ผ่านมาประสบปัญหาต่าง ๆ หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนที่ยังขาดความรู้และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบกับในปีการศึกษา 2539 ซึ่งเป็นปีที่ผู้วิจัยทำการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ครอบคลุมถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของครูประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชว่า ในปัจจุบันครูได้ดำเนินการสิ่งใดบ้างและดำเนินการอย่างไร อะไรเป็นปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาครูผู้สอนในหน่วยงานและเตรียมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูประถมศึกษา ใน 5 ด้าน ดังนี้
 - 1.1 การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - 1.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
 - 1.3 การเลือกใช้ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 1.4 การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
 - 1.5 การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขการใช้หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษา ตามตัวแปรต่อไปนี้
 - 2.1 เหตุผลในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.2 ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.3 ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของครูประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

สมมติฐาน

1. ครูประถมศึกษาที่มีเหตุผลในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่างกัน มีการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน
2. ครูประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่างกัน มีการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน
3. ครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้เข้าใจสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษา ซึ่งความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวนี้ บ่อผลให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 เป็นแนวนโยบายและแนวปฏิบัติระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้สามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 เป็นข้อมูลเสนอแนะต่อสถาบันที่ผลิตครูประถมศึกษา ให้ผลิตครูประถมศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในปัจจุบันได้

2. ได้ทราบผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษาที่มีเหตุผลในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่างกัน ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่างกัน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับในจังหวัด นครศรีธรรมราช นำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา

3. ได้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของครูประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัด นครศรีธรรมราช นำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

4. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

1.1 การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น การเลือกใช้ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขการใช้หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1.2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในงานวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับโรงเรียนประถมศึกษา โดยครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมุ่งศึกษาในแง่การปฏิบัติงานในปัจจุบัน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2539 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 793 คน

8. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 เหตุผลในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1.1.1 สนใจและสมัครใจสอน

3.1.1.2 โรงเรียนจัดให้สอน

3.1.2 ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

3.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปี

3.1.3 ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษาใน 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3.2.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

3.2.3 การเลือกใช้ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

3.2.4 การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

3.2.5 การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขการใช้หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริม-
ประสบการณ์ชีวิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระดับการปฏิบัติ หมายถึง ระดับการดำเนินงานตามความเป็นจริงของครูผู้สอน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีระดับการปฏิบัติ ดังนี้
มากที่สุด หมายถึง การปฏิบัติทุกครั้งหรือเกือบทุกครั้ง เมื่อเทียบเป็นร้อยละ
จะได้ร้อยละ 81 - 100
มาก หมายถึง การปฏิบัติไม่ทุกครั้งแต่ค่อนข้างมาก เมื่อเทียบเป็นร้อยละ
จะได้ร้อยละ 61 - 80
ปานกลาง หมายถึง การปฏิบัติและไม่ปฏิบัติเท่า ๆ กัน เมื่อเทียบเป็นร้อยละ
จะได้ร้อยละ 41 - 60
น้อย หมายถึง การปฏิบัติน้อยกว่าไม่ปฏิบัติ เมื่อเทียบเป็นร้อยละ
จะได้ร้อยละ 21 - 40
น้อยที่สุด หมายถึง การปฏิบัติบ้างเพียงเล็กน้อย หรือการไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เลย
เมื่อเทียบเป็นร้อยละ จะได้ร้อยละ 1 - 20
2. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการปรับปรุงหลักสูตร หรือ จัดทำหลักสูตรเสริม
หลักสูตรแกนกลางที่มีอยู่แล้วให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของสังคมและเศรษฐกิจที่
เปลี่ยนแปลงไป
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรหรือจัดทำหลักสูตร
เสริมหลักสูตรแกนกลางให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
4. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง กลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ตามโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นกลุ่มประสบการณ์ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้น
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

5. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มาปรับใช้ หรือจัดทำหลักสูตรเสริม เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นใน 5 ด้าน คือ

5.1 การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมเกี่ยวกับการค้นคว้าแสวงหาความรู้เกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ จุดเน้นของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยตนเองและ/หรือจากการสนับสนุนของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพของท้องถิ่นในเรื่องสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

5.3 การเลือกใช้ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในลักษณะการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่เพียงบางส่วน ได้แก่ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับเนื้อหาวิชา ปรับปรุงเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ และ/หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ได้แก่ การจัดทำเนื้อหาวิชาและสื่อการเรียนขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

5.4 การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมจริงในท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

5.5 การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขการใช้หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง การปฏิบัติงานในกิจกรรมเกี่ยวกับการกำหนดวิธีรวบรวมข้อมูล และประมวลผลข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

6. ครูประถมศึกษา หมายถึง นุคลากรที่โรงเรียนมอบหมายให้ปฏิบัติการสอนกลุ่มสร้างเสริม-
ประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครศรีธรรมราช

7. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนตามหลักสูตรของกระทรวง
ศึกษาธิการ ในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

8. เกณฑ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อครูและเป็น
สาเหตุให้ครูตัดสินใจเลือกสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

8.1 สานใจและสมัครใจสอน

8.2 โรงเรียนจัดให้สอน

9. ประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติ
การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น 3
ระดับ คือ

9.1 น้อยกว่า 5 ปี

9.2 ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี

9.3 มากกว่า 10 ปี

10. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดโรงเรียนโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์
ดังนี้

10.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

10.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 121 - 300 คน

10.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป